

VAK: : AFRIKAANS

KODE: : AFR1A

DATUM: : 2 JUNIE 2018

DUUR: : 3 UUR [08:30]

PUNTE: : 200

EXAMINATOR : MNR. A. KRÜGER

: PROF. M. PIENAAR

HOEVEELHEID

BLADSYE : 9

BENODIGHEDE: : TWEE UJ ANTWOORDBLAAIE

INSTRUKSIES VIR DIE KANDIDATE:

DEEL 1: KORTVERHALE

- AFDELING A: BEANTWOORD AL DIE VRAE, SLEGS WAAR OF VALS.
- AFDELING B: BEANTWOORD DRIE (3) VAN DIE VRAE
- **DEEL 2: ROLPRENTKUNS**
- **DEEL 3: TAALORIëNTASIE**

AFDELING A:

DEEL 1: KORTVERHALE

IS DIE VOLGENDE STELLINGS WAAR OF VALS?

VRAAG 1:

TUISKOMS; J. VAN MELLE

- 1.1 Die verhaal speel af tydens die Depressie- en droogtejare van die 1930's.
- 1.2 Die man en vrou boer met varke.

VRAAG 2:

DIE BOUVAL OP WILGERDAL; C.J. LANGENHOVEN

- 2.1 Hierdie verhaal is nie 'n spookstorie nie.
- 2.2 Frans Rysselaar, die roekeloze woestارد, skiet homself per ongeluk dood wanneer hy Petrus wil vermoor.
- 2.3 Aan die einde van die verhaal besef die leser dat Emmie Damberg eintlik dood is.

VRAAG 3:

LEUENS; C.M. VAN DEN HEEVER

- 3.1 Die ruimte waarin hierdie verhaal afspeel is die Kaap.
- 3.2 Naomi se pa was 'n ryk boer wat bankrot gespeel het.
- 3.3 Olga is 'n ou skoolvriendin van Naomi.

VRAAG 4:

DRIE KAALKOPPE EET TESAME; JAN RABIE

- 4.1 Hierdie verhaal is getrou aan die waarheid en daarom 'n voorbeeld van die kunsstroming wat bekend staan as die *Romantiek*.

- 4.2 Die kaalkoppe word realisties uitgebeeld in die verhaal.
- 4.3 Die kelner is net so groot en vet as die kaalkoppe.

VRAAG 5:

EK HET JOU GEMAAK; JAN RABIE

- 5.1 Die protagonis in die verhaal is Andries die robot.
- 5.2 Andries is jaloers op Bettie, Ingeneur Jacobs se vrou, en daarom vernietig hy die wasbeeld.
- 5.3 Ingeneur Jacobs programmeer die robot om die vraag: "Wat is liefde, Andries?" te antwoord met: "Aan-hou be-weeg en ge-raas maak."

VRAAG 6:

DERTIEN; ANDRÉ P. BRINK

- 6.1 Die hoofkarakters in hierdie verhaal is 'n tweeling. Een karakter bly in woonstel 13A, en die ander in 13B.
- 6.2 Die man in 13A skiet die persoon wat langs hom woon dood.

VRAAG 7:

VIR VIER STEMME; HENNIE AUCAMP

- 7.1 Die verhaal handel oor 'n poets wat verkeerd loop.

VRAAG 8:

DIE PREDIKER; E.K.M DIDO

- 8.1 Die protagonis in die verhaal is 'n verpleegster, nes die skrywer.

VRAAG 9:

MY KUBAAN; ETIENNE VAN HEERDEN

- 9.1 Hierdie verhaal kan as grensliteratuur beskryf word omdat, onder ander, die verteller 'n jong soldaat is.

VRAAG 10:

DIE JONKMANSKAS; KOOS PRINSLOO

- 10.1 Die verteller se ouma was in Auschwitz konsentrasiekamp.

Subtotaal [20]

AFDELING B

BEANTWOORD ENIGE DRIE (3) VAN DIE VOLGENDE VRAE IN PARAGRAAF

FORMAAT. LET OP SINSKONSTRUKSIE, SPELLING EN TAALREËLS.

VRAAG 1

Die bouval op Wilgerdal van C.J. Langenhoven is 'n spookstorie, en val in die tradisie van die Romantiek. Gee kortlik 'n uiteensetting van vier aspekte waarop die historiese beweging berus en toon aan hoe dit in die verhaal manifesteer. Dui aan hoekom die verhaal slaag/nie slaag om die leser van die onwerklikhede te oortuig wat daarin voorkom nie.

[10]

VRAAG 2

"In die letterkunde behels surrealisme 'n verset teen die wêreldbeskouing waarin die logika en die rasionaliteit oorheers. Deur van die verbeelding en droombideal gebruik te maak, wil die surrealistiese skrywers 'n "realiteit" skep wat nie deur rede beperk word nie." Bespreek hierdie stelling aan die hand van Jan Rabie se verhale, *Drie kaalkoppe eet tesame*, en *Ek het jou gemaak*.

[10]

VRAAG 3

"Afrikaanse grensliteratuur kan as 'n voorbeeld van Realisme gelees word." Bespreek hierdie stelling deur na kenmerke van Realisme en Klein-realisme te

verwys en aan te toon hoe dit manifesteer in of P.J. Haasbroek se *Anatomieles* of Etienne van Heerden se *My Kubaan*, of albei.

[10]

VRAAG 4

“Drie kaalkoppe eet tesame van Jan Rabie is ‘n striemende aanval op die moderne verbruikersamelewing.” Bespreek hierdie stelling.

[10]

VRAAG 5

“Eksistensialisme is eerder ‘n filosofiese standpunt as ‘n stroming, dogma of leerstelling.” Bespreek u seining oor hierdie stelling en kenmerke van hierde beweging aan die hand van kortverhale wat in AFR1A behandel is.

[10]

VRAAG 6

Dui, by wyse van ‘n beredeneerde opstel, aan watter rol perspektiewisseling in “Vir vier stemme” speel.

[10]

VRAAG 7

Die protagonis in A.P. Brink se verhaal *Dertien* kan op verskillende wyses as vervreemd beskryf word. Beskryf of, en waarom, hierdie stelling geregtig is of nie.

[10]

VRAAG 8

“Betrokke prosa spruit uit die sosio-politieke konteks van die skrywer.” Bespreek hierdie stelling met verwysing na *Taalles*, van J.M. Gilfillan, en *Die prediker*, van E.K.M. Dido.

[10]

Subtotaal: [30]

DEEL 1, AFDELING A + AFDELING B

Totaal: [50]

DEEL 2: ROLPRENTKUNS

KIES EN BEANTWOORD ENIGE VYF (5) VAN DIE VOLGENDE AGT VRAE.

NEEM KENNIS DAT VRAAG 4 UIT TWEE AFDELINGS BESTAAN.

VRAAG 1

Bespreek die rol van die liminale figuur in een van die rolprente wat bestudeer is vir die kursus.

[10]

VRAAG 2

Sommige rolprente se openingstoneel is nie die eerste toneel van die verhaal nie. Bespreek hierdie tegniek in film aan die hand van een of meer van die films in die kursus bestudeer.

[10]

VRAAG 3

Bespreek aspekte van politiek en religie soos gevind in die rolprent Roepman.

[10]

VRAAG 4

Verduidelik wat is 'n narratief en wat ons bedoel wanneer ons praat van 'n narratiewe rolprent

[4]

EN

Onderskei tussen storie en diskfers aan die hand van voorbeeld.

[6]

VRAAG 5

Verduidelik die vernaamste elemente van goeie rolprentresensies.

[10]

VRAAG 6

Bespreek die sterk- en swakpunte van die aangehegte rolprentresensie.

[10]

VRAAG 7

Gee 'n goeie Afrikaanse term vir die volgende Engelse rolprentterme en verduidelik kortlik wat elkeen beteken:

i.	Continuity	[2]
ii.	Props	[2]
iii.	Scenery	[2]
iv.	Boom operator	[2]
v.	Foley artist	[2]

[10]

VRAAG 8

Bespreek die konsep wendingsmoment of krisismoment in rolprente. In die lig hiervan, verskil *Paljas* van die ander rolprente wat vir die kursus bestudeer is, of nie? Motiveer u antwoord.

[10]

DEEL 1 [50] + DEEL 2 [50] = Totaal [100]

PROF M PIENAAR

DEEL 3: TAALORIËNTASIE

[50]

VRAAG 1:

Wat beteken die woord 'halala' in Afrikaans en hoekom is dit in die titel van die handboek *Halala Afrikaans* gebruik?

[2]

VRAAG 2:

Watter kritiek is daar gelewer oor die Nasionale Party se betrokkendheid by die inwyding van die Taalmomument op 10 Oktober 1975 in die Paarl?

[2]

VRAAG 3:

Waarom word die feit dat bruin mense tydens die inwyding van die taalmonument op die terasse moes sit as ironies beskou?

[2]

VRAAG 4:

Daar was sterk teenstand teen die bou van die Afrikaanse taalmonument vanuit skrywerskringe omdat hulle gemeen het Afrikaans daardeur deur die apartheidspolitici gekaap is. Noem twee Afrikaanse skrywers wat protes teen die bou van die monument aangeteken het.

[2]

VRAAG 5:

Waarom word 16 Junie 1976 as 'n belangrike datum in die onlangse geskiedenis van Afrikaans gereken?

[2]

VRAAG 6:

Wat het Nelson Mandela by die opening van die eerste demokratiese parlement van Suid-Afrika op 24 Mei 1994 gedoen wat as 'n versoeningsgebare teenoor Afrikaans beskou is?

[1]

VRAAG 7:

Hoekom het Suid-Afrika 'n talewet nodig?

[4]

VRAAG 8:

Wat is die oogmerke van die Suid-Afrikaanse Talewet?

[4]

VRAAG 9:

Noem en bespreek kortliks 5 vereistes waaraan 'n taalbeleid in Suid-Afrika moet voldoen.

[5]

VRAAG 10:

Bespreek die volgende stellings kortliks: Suid-Afrika vaar nie goed met die inwerkingstelling van taalwetgewing nie.

[4]

VRAAG 11:

Moedertaalonderrig word allerwee as die bousteen vir akademiese sukses beskou.

Bepreek die stelling deur op die voordele van moedertaalonderrig te wys.

[10 x2]

VRAAG 12:

Watter mite het Jan Rabie by die oprigting van wat vandag bekend staan as die *Stigting vir Bemagtiging deur Afrikaans*, hopelik finaal in die kiem gesmoor?

[1]

VRAAG 13:

Afrikaanse musiek het geweldig ontwikkel sedert onafhanklikwording. Noem ten minste twee faktore wat hier toe aanleiding gegee het.

[2]

VRAAG 14:

Noem die name van twee kunstenaars wat as Afrikaanse rockers beskou kan word.

(2)

VRAAG 15:

Bespreek die volgende stelling "Die sterke protesreaksie wat reeds met die ontstaan van die Musiek- en Liriekbeweging in die 1970's begin is, word tans voortgesit in die werk van Afrikaanse kletsrymers soos Hemelbesem en Churchill Naudé.

[7]

VRAAG 16:

Beantwoord EEN van die volgende vrae:

- 16.1 Afrikaanse radio het op verskillende maniere 'n bydrae gelewer tot die standaardisering en herstandaardisering van Afrikaans. Skryf 'n opstel oor die ontstaan en ontwikkeling van die nasionale Afrikaanse radiostasie, RSG.

[50]

- 16.2 Die Afrikaanse film- en televisiebedryf beleef tans 'n ongekenne oplewing. Bespreek hierdie stelling deur 'n kort historiese oorsig en plaas veral klem op die verskuiwings wat die afgelope 20 jaar plaasgevind het.

- 16.3 Die Afrikaanse Kultuurvereniging (ATKV) is by verskillende projekte betrokke. Gee 'n oorsig oor onstaan van die ATKV en bespreek 'n aantal van hulle projekte krities. (50)

Totaal: 100